

קנאה שכזו מסוכנת עבור האדם, שעלול לשלם עליה מחיר, אבל היא מועילה לחברה. קנאה שכזו מעידה על איכפתיות ועל דאגה. כשאדם מתערב בריב שלא שלו, כדי להציל את החלש, כשהוא יוצא להפגנה נגד עוולות ורשע שבעולם, הוא מקנא למישהו אחר. אנשים כאלה הם בוני עולם.

הבעיה היא שלא תמיד קל להבחין בין מי שמקנא במישהו ובין מי שמקנא למישהו. ממבט חיצוני, קשה לדעת אם אדם (ובמיוחד פוליטיקאי) עושה מעשה או אומר דבר כלשהו כי באמת איכפת לו מן הסביבה ומן האנשים שסביבו או שהוא פועל מתוך אינטרסים אישיים, כי הוא רוצה להשיג דבר עצמו. לעתים אנשים פוגעים באחר כדי להגדיל את עצמם. לעתים הם צומחים על חשבון הקטנת אלו שמסביבם. אך לעתים הם נלחמים עבור רעיון או דעה כי הם באמת מאמינים בה. וההבחנה הזו בין אלו המקנאים ב... לאלו המקנאים ל... היא קשה ביותר, והדבר לא תמיד אפשרי.

זו הסיבה שאלוהים היה צריך להתערב בנעשה במחנה ישראל לאחר מעשהו של פינחס. קנאותו של פינחס היתה יכולה להיחשב בקלות כתוצר של קנאה בזמרי. במעשהו, זמרי ערער על הלגיטימיות של משה ושל אהרון וכל כל משפחת הכהונה. הוא ערער על מושג הקדושה, שהיווה את הבסיס לבחירת אהרן וזרעו. ניתן היה לחשוב שפינחס הורג אותו מתוך אינטרס אישי. כי הוא פגע במעמדו. על כן בא אלוהים והורה: "תחת אשר קנא לאלוהיו". קנאותו של פינחס היתה לשם שמים. מניעיו היו טהורים. אשר על כן זכה בכהונת עולם.

והנה השאלה שפינחס מציב לפתחנו: עד כמה אנו פועלים מתוך קנאה ב... ועד כמה אנו פועלים מתוך קנאה ל...? זהו דין וחשבון שלא רק אישי ציבור ופוליטיקאים צריכים לתת אלא כל אחד מאתנו.

סוגים של קנאה

קנאה, כמו התאוה והכבוד, מוציאים את האדם מן העולם. כך לימדונו חכמים במסכת אבות. הסיבה לכך היא שהקנאה גורמת לאדם לא לחיות את חייו שלו, במסלולם העצמאי. אדם המקנא בחבירו חי את חייו בהתאם למה שיש לאחר, כאשר כל פעם הוא מתוסכל מכך שיש לו פחות ממנו. גם אם הוא כן זוכה במעמד, כסף או כבוד, הוא לא מסוגל ליהנות מהם, שכן לאחר יש יותר. כך עושה האדם "מיקור חוץ" לחיים שלו, מאבד את אחיזתו בהם, וחי בתחושת החמצה וכישלון מתמדת. הוא יוצא מן העולם.

פרשת פינחס מלמדת אותנו שיש קנאה מסוג אחר. פנחס זוכה לכהונת עולם "תחת אשר קנא לאלוהים ויכפר על בני ישראל". קנאתו של פנחס לא היתה קנאה במישהו אחר. קנאתו היתה קנאה למישהו אחר. לקנא למישהו (במקרה שלנו לאלוהים) הוא ההפך הגמור בקנאה במישהו. בקנאה במישהו אחר האדם מתוסכל מכך שאין הוא כמו האחר. המקנא הוא אגוצנטרי, מרוכז בעצמו, כשהוא מבקש לעצמו דברים שאין לו. בקנאה למישהו, לעומת זאת, האדם מתמסר למען האחר. הוא מוותר על טובותיו האישיות ועושה מעשה כדי להציל את כבודו של האחר או כדי לרומם אותו.